

T.B.M.M.
CUMHURİYET HALK PARTİSİ
Grup Başkanlığı

Tarih : 16.07.2025
Sayı : 1307

10/2968

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Ülkemizde mevcut mesleki eğitim programlarının ve Mesleki Eğitim Merkezlerinin (MESEM), çocuk ve gençlerin temel eğitim hakkını yeterince gözetmediğini; bu sistemlerin emek sömürüsüne, sosyal güvenceden yoksun çalışmaya ve genç işçi ölümlerine zemin hazırladığı bilinmektedir.

Bu çerçevede; mesleki eğitimdeki yetersizliklerin, denetim eksikliklerinin belirlenmesi, sosyal koruma mekanizmalarının güçlendirilmesi, eğitimin kalitesinin yükseltilmesi, mevcut uygulamaların uluslararası örneklerle karşılaştırılarak sistemin daha adil ve güvenli hale getirilmesi büyük önem taşımaktadır.

Bu gerekçelerle, konunun tüm yönleriyle ele alınarak kapsamlı bir şekilde araştırılması, çözüme yönelik politikaların oluşturulması amacıyla, Anayasa'nın 98'inci ve Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 104 ve 105'inci maddeleri gereğince Meclis Araştırması açılmasını arz ederiz.

Serap Yavuzlu
Diş Mv

Melih Meriç
Gariante Mv.

Veddi Bandysh
Kıbrıs Mv

Beyaz Bektaş
Kong Mv.

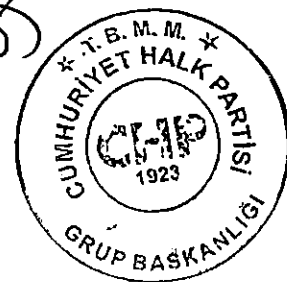
Aliye TİMİSİ ERSEVER
Ankara Milletvekili

Tuğba Aşçı
Bolu Mv

Özge ÖZKAN
Gaziantep Mv

Gülcan Kp.
Mersin Mv,
Gaziantep

A. Vahit Bolmüççü
Kong Mv

GEREKÇE

Mesleki Eğitim Merkezleri (MESEM) ülke genelinde yaygınlaşmakta, yüzbinlerce öğrenci örgün ve zorunlu eğitim kapsamında olan fakat niteliği tartışılan bu okullara gitmek zorunda bırakılmaktadır.

Eğitim süresi 4 yıl olan MESEM'lerde, ilk 3 yıl çıraklık, son yıl ise kalfalık eğitimi olarak planlanmaktadır. Ancak uygulamada ortaya çıkan tablo; çocuk ve gençlerin temel eğitim haklarının yeterince korunmadığını, ucuz iş gücü olarak çalıştırıldıklarını ve iş sağlığı ile güvenliği önlemlerinin ciddi biçimde yetersiz kaldığını açıkça göstermektedir.

2023 verilerine göre, MESEM kapsamında toplamda 1 milyon 405 bin 663 öğrenci yer almakta, bunların yaklaşık 295 bini 18 yaşın altındaki çocuklardan oluşmaktadır. Kamu kaynaklarıyla özel sektöre yönlendirilen bu çocuk ve gençler, asgari ücretin %30'u oranında maaş almakta ve yalnızca iş kazalarına karşı sigortalanmaktadır. Emeklilik primlerinin yatırılmaması ve bazı işletmelerde ücretlerin %15'e kadar düşmesi, bu gençlerin kalıcı bir güvencesizlik içinde çalışmak zorunda kaldığını ortaya koymaktadır.

İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Meclisi'nin verileri de bu tabloyu doğrulamaktadır. 2013–2023 yılları arasında en az 671 çocuk işçi yaşamını yitirmiş; yalnızca 2023 yılında bu sayı en az 54 olarak kaydedilmiştir. 2024'ün ilk yarısında ise MESEM kapsamında çalışan en az 9 çocuk ve genç, iş cinayetlerinde hayatını kaybetmiştir. Bu veriler, mesleki eğitim adı altında yürütülen programların denetim ve koruma mekanizmalarının yeterince işlemediğini açıkça ortaya koymaktadır.

Eğitim alanında faaliyet gösteren sendikaların hazırladığı raporlar da benzer şekilde, MESEM sisteminin çocukları meslek sahibi yapmaktan çok, düşük maliyetli iş gücü olarak özel sektöre yönlendirdiğini ve fırsat eşitliğini zayıflatıldığını vurgulamaktadır. Bu durum, çocukların eğitim hayatından kopmasına, toplumsal eşitsizliklerin derinleşmesine ve güvencesiz çalışmanın yaygınlaşmasına neden olmaktadır.

Diğer taraftan, Almanya ve Avusturya gibi ülkelerde uygulanan mesleki eğitim modelleri Türkiye'deki uygulamalardan belirgin biçimde ayrılmaktadır. Almanya'da çıraklık eğitimi hem işletmelerde hem okullarda yürütülmekte, öğrenciler tam sosyal güvence kapsamına alınmakta önemli bir gelir elde edebilmektedir.

Türkiye'de çocuk emeğinin ucuzlatıldığı, sosyal güvenceden mahrum bırakıldığı ve bu durumun giderek kurumsallaştığı bir tablo ortaya çıkmaktadır. Bu gerçek, hem gençlerin emeğini değersizleştirmekte hem de mesleki eğitime olan toplumsal güveni zedelemektedir.

Tüm bu nedenlerle; MESEM ve benzeri programların sosyal, pedagojik ve ekonomik sonuçlarının detaylı olarak incelenmesi, genç işçiliğinin yasal sınırlarının yeniden düzenlenmesi, iş sağlığı ve güvenliği tedbirlerinin güçlendirilmesi, sosyal güvenlik kapsamının genişletilmesi, eğitim hakkı ile çalışma hayatı arasındaki dengenin adil şekilde kurulması ve uluslararası iyi örneklerin yerel sisteme uyarlanması amacıyla bir Meclis Araştırma Komisyonu oluşturulması büyük önem taşımaktadır.

13.2. Sayılı Meclis Araştırma Önergesinin İmza Çizelgesi

[illegible]